

**ASIRLIK ÇINAR AĞACI:
PROF. DR. OKTAY ASLANAPA’NIN HAYATI VE ESERLERİ**

2013 yılında aramızdan ayrılan rahmetli hocamız Oktay Aslanapa, Türk Dünyası’nın ve Türk Sanat Tarihi camiasının unutulmaz değerleri arasındadır. Kişiliği ve ortaya koymuş olduğu eserleri ile Dünya Sanat Tarihi içerisinde Türk Sanat Tarihinin layık olduğu yere gelmesinde bir mihenk taşı olan değerli bilim insanı ve çok kıymetli hocamızı rahmetle ve minnetle anıyoruz. Bu vesile ile Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi’nin bu sayısını onun aziz hatırası için düzenlemiş bulunuyoruz. Aramızdan ayrılışı nedeniyle ile birçok insan, üzüntülerini belirterek şu cümlelerle hocamızı anmışlardır;

“Prof. Dr. Oktay Aslanapa,1943 yılında kurulmuş olup, 1993 yılında “ellinci kuruluş yıldönümünü” idrak etmiş bulunduğumuz Sanat Tarihi disiplininin yorulmak bilmeyen elemanlarından olmuştur. Gerek kendi çalışmaları, gerekse çevresindekileri teşvik edışı, bu disiplinin Türkiye’de üniversiter düzeyde gelişmesini sağlamış ve pek çok yeni eleman kazandırmıştır.”(Prof.Dr.Ara Altun).

“Hayatı boyunca hiçbir âzâsını hayırsız bir işte kullanmayan adam diye tavsif olunan ve ülkemizin şeref ve gurur abidelerinden olan değerli âlimimiz Prof. Dr. Oktay Aslanapa hocamız Hakk’a yürüdü. Binlerce talebe yetiştirmiş, onlarca kitaba, yüzlerce makaleye imza atmış büyük bir âlimdi.”(Beşir Ayvazoğlu).

“Çok saygın bir insan. Geride çok büyük izler bırakan, eserler bırakan, çalışmalarıyla bilim dünyasına ışık tutmuş bir insan. Kendisine rahmet diliyorum”(Kadir Topbaş).

“İslam-Türk sanatının emrinde geçen bir ömür. Çok eser, hem yazılı manada hem de daha önemlisi yetiştirilmiş yüzlerce binlerce öğrenci. Ve onlar inşallah hocamızın bu eserlerini sürekli hale getirecekler. Biz İstanbul Üniversitesi olarak, kendisine bütün emekleri için, ülkemiz için ve ülke sanatına yaptığı bunca hizmet için müteşekkirimiz.” (İ.Ü. Rektörü Prof.Dr.Yunus Söylet).

“ Prof. Dr. Oktay Aslanapa, Türkiye’nin bir ümidi olarak yetişmiş ve kendisinden beklenen görevleri layıkıyla eda etmiştir. İlmî ve yaşantısıyla her birimiz için bir gurur kaynağı olmuştur. Kendisine Cenabı Hak’tan rahmet diliyorum, yakınlarıma sabırlar diliyorum.” (İÜ Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Mahmut Ak).

“Oktay Aslanapa genç insanları, asistan ve talebelerini Anadolu gezilerine ve eski eserleri tespit etmeye alıştıran hocalardandı. Milli abidelerin yorumu konusunda zıvrıklığa katıyen tevessül etmemiştir. Ne lüzumsuz abartma ve benzetmeler ne de inkar ve üstünü örtmeler görülmez. Oktay Aslanapa Türkiye’yi severdi. Sabırla, sorana yorulmadan tekrar anlatarak bu işe gönlünü verenlerin başındaydı. En sıkıntılı zamanlarını yaşayan Cumhuriyet Türkiye’si’nin dentlerini omuzlayanlardan oldu. Belki de bu nedenlerle bu memlekete daha da sıkı sarılmıştır. Çok şeyler öğrendik ondan. Çok mütevazı bir kişiliği vardı. Hem burada hem de zamanın şartlarının zorluğuna rağmen dışarıda okumuştur. Anadolu’yu gezmeye üşenmezdi. Çok zor kazılara ve yüzey gezilerine giderdi. Neşriyatı ortadadır. İlk defa İmparatorluk coğrafyasını taramaya çalışanlardandır. Bizim toplumumuz kendisine gereken dikkat ve saygıyı gösterdi mi? Saygı evet, vefa hayır! Mekanı cennet olsun.” (Prof. Dr. İber Ortaylı).

Dedem Prof. Dr. Oktay ASLANAPA

Dedemin vefatından bir gün önce pazar günü ailece ziyaretine gitmiştik. Konuşamıyordu, ama sâkin ve huzurluydu. Bana işaretle sakalımı kesmemi söyledi. Hayatı boyunca iki konuda beni hep uyardı; sigara ve sakal traşı. Neredeyse her gün aramızda bu sohbet geçerdi.

Pek çok talebesi oldu. Hepsini de kendisini çok seviyor ve arıyorlardı. Bilhassa "Kütahya Lisesi'nden Yetişenler Derneği" ile yakın teması vardı. Memleketi olan Kütahya'ya çok bağlıydı. Öyle ki vasiyeti üzerine doğduğu şehirde anne ve babasının yanına Kütahyalıların dualarıyla defnedildi.

Özellikle 3 kişiden gelen telefon onun yüzünde büyük bir memnuniyet ifadesi yaratırdı; Ara Altun, Nejat Diyarbakırlı ve Çelebi Bozkurt onun kadim dostlarıydı. Emekliliğinde Şehzadebaşı'ndaki Medreseye gitmek, onu en çok mutlu eden ve huzur veren şeylerden biri olmuştu.

Yemek masasında hep aynı yerde otururdu. Yemeklerini hep aynı saatlerde yedi. İstisnasız sabah 7.00'de uyanıp sabah sporunu yapar ve gece 10.00'da yatardı. İkinci çayını çok severdi. Bazen kendisi yeşil çay hazırlar ve bize ikram ederdi. Yazları da uyku düzenini korurdu. Sabah çok erken ve öğleden sonra günde iki kez tek başına denize girerdi.

Her türlü evrakı, eski mektupları (babasının gençken ona yazdığı mektupları, Almanya'da okurken arkadaşları ile yazışmaları) her şeyi saklardı. En büyük uğraşı ise okumaktı. Cumartesi sabahları Turan Yazgan'ın kurucusu olduğu Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'na gitmeyi hiç ihmal etmezdi. Turan Hocayla aralarında derin bir arkadaşlık bağı vardı. Pazar sabahları ise vazgeçemediği şey Türk Sanat Müziği konserleriydi.

Uzun mesafeleri yürür, merdivenleri çıkar, toplu taşıtları kullanırdı. Yaşlılığında koluna girildiğinde bile hoşlanmaz, destek istemezdi. İçindeki çocuğu hiçbir zaman kaybetmedi. Mutlu olduğunda yüzüne çocuksu bir tebessüm yerleşirdi.

Unutmadığı şeylerden birisi de her evlilik yıldönümünde Anneanneme çiçek getirmesiydi.

Torunu

Ömer ERENEL

17 Aralık 1914 tarihinde Mehmet Celâl Bey ve Esmâ Hacer Hanımın oğlu olarak Kütahya'da doğan Oktay Aslanapa, 1934 yılında Bursa Erkek Lisesi'ni bitirdikten sonra girdiği İ.Ü. Edebiyat Fakültesi'nden tarih, coğrafya ve felsefe lisanslarıyla mezun olmuş. Milli Eğitim Bakanlığı imtihanını kazanarak Türk ve İslam Sanatı ihtisası yapmak üzere Almanya'ya gönderildi. Marburg/Lahn Üniversitesinde bir yıl çalıştıktan sonra savaş başlayınca yurda dönüp 1939 Ekiminden 1941 sonlarına kadar askerlik görevini yaptı. Terhis edilince Viyana'ya gönderildi. Sanat tarihi doktorasını Viyana'da 1943 Mayısında "Die Beitrage der Osmanischen Baukunst zur İslamischen Architektur" teziyle yapmıştır. Ekim ayında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde yeni kurulmuş olan Sanat Tarihi Bölümüne asistan olarak atandı. 1948 yılında "Osmanlılar Devrinde Kütahya Çinileri" isimli teziyle doçentliğe, 1960 yılında da profesörlüğe yükselmiş. Sanat Tarihi Kürsüsü Başkanlığı da yapan Hoca'nın çok önemli hizmetlerinden biri, 1963 yılında, İstanbul Üniversitesi'nde Türk ve İslâm Sanatları Kürsüsü'nü kurmuş ve Anadolu'da Türk devri arkeolojisinin öncülüğünü yapmış olmasıdır. Bu Kürsü'nün Başkanı olarak çalışmalarını sürdürdü. 1977'de Sanat Tarihi Enstitüsü Müdürlüğüne seçildi. 1982 yılı düzenlemelerinden sonra, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi ve Sanat Tarihi Araştırma Merkezi Müdürü olarak çalışmalarını sürdürmüştür. 20 Mayıs 1956'da Bayan Selma Günseli Pamukçu ile evlenmiş olan Prof. Dr. Oktay ASLANAPA'nın Ayşe Çiğdem (1957) ve Fatma Banu (1961) adında iki kızı vardır.

1960 'dan beri Diyarbakır, İznik, Kalehisar, Kayseri-Keykubadiye, Konya, Van ve Bursa-Yenişehir'de Türk Sanatı ile ilgili kazılar yaptı ve sonuçlarını yayınladı. Türk devriyle ilgili ilk sistemli kazılar, Oktay Aslanapa ve ekibi tarafından Diyarbakır'da, İçkale'deki Artuklu Sarayı kazılarıdır. Mimari konular yanında, çini-seramik konusunda özellikle İznik ve Kalehisar kazıları ile ilgili çalışmalarını makaleler ve kitap halinde yayınladı. Halı sanatı konusunda yaptığı araştırmalarla ilgili olarak da makale ve kitaplar yayınladı. Kitap ciltleri konusundaki araştırmalarını tebliğler halinde uluslararası toplantılara sundu ve yayınladı.

Anadolu'da uzun araştırma gezileri ve incelemelerine her kademedeki öğrencilerini de aralar onların çeşitli alanlarda yetişmelerini sağladı. Çok sayıda Lisans ve Doktora öğrencisi yetiştirdi ve tezlerini yönetti. Uluslararası kongre ve toplantılara tebliğlerle katıldı. Enstitü Müdürü olarak "Yıllık Seminer" toplantıları geleneğini kurdu ve "Sanat Tarihi Yıllığı" adlı derginin Edebiyat Fakültesi yayınları arasında düzenli olarak yayınlanmasına ön ayak oldu.

Alman Arkeoloji Enstitüsü, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü ve mesleki kuruluşlar ile vakıfların üyesi olmuştur.

Kongre ve diğer toplantılar vesilesiyle dünyanın pek çok ülkesinde bulundu. Kitap, makale ve bildiri boyutlarındaki Türkçe ve yabancı dillerdeki yayınlarının sayısı 150'yi buldu. 40 yıla yakın görev yaptığı İstanbul Üniversitesinde danışmanlığında lisans ve lisansüstü yüzlerce tez yapıldı. 1984'te yaş haddinden emekliye ayrıldı. 2012'ye kadar İstanbul, Marmara ve Mimar Sinan Üniversitelerinde lisansüstü derslerini ve diğer bilimsel faaliyetlerini yaşamı aşan bir performansla sürdürmüştür.

Türk Kültür Tarihi ve Atatürk'ün Kültür Politikası derslerini veren Prof. Dr. Oktay ASLANAPA İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde Öğretim Üyesiydi. Prof. Dr. Oktay Aslanapa tedavi gördüğü Darülaceze'de 01.04.2013 tarihinde 98 yaşında vefat etmiştir.

Prof. Dr. Oktay Aslanapa'nın Yayınları

Çevirileri

Anton ÇEHOV, Yalnız Adam, İstanbul 1945

E. DIEZ, "Türk Sanatı I, İslam Mimarisinde Türklerin Payı", İstanbul, Sayı: 56, İstanbul 1946, s.5-6

E. DIEZ, "İlk Devirden Beri Türk Maden Sanatı", İstanbul, Sayı:58, İstanbul 1946, s.9-11

E. DIEZ, "Türk Sanatı, Çadırlar, Yapıları, Süsleri, Halıları", İstanbul, Sayı: 60, İstanbul 1946, s.8-10

E. DIEZ, "İslamdan Sonraki Devirde Tasvirçilik", İstanbul, Sayı:63, İstanbul 1946, s.12-13.

E. DIEZ, Türk Sanatı, İstanbul 1946.

Müşterek Te'lifleri

(E. Diez ile) Türk Sanatı, İstanbul 1955

E. Diez ve M. M. Koman ile, Karaman Devri Sanatı, İstanbul 1950

A. M. Mansel ile, Sanat Tarihi, lise 2'ler için Ders Kitabı, İstanbul 1959.

Yusuf Durul ile, Selçuklu Halıları Başlangıcından XVI. Yüzyıl Ortalarına Kadar Türk Halı Sanatı, İstanbul 1973.

A. Altun ile, Kıbrıs'ta Türk Eserleri Haritası, İstanbul 1975

Nejat Diyarbakirli ile, Türk Sanatı Tarihi, Ankara 1977

A. Altun ve Ş. Yetkin ile, İznik Çini Fırınları Kazısı II. Dönem, İstanbul 1989

A. Altun ve Ş. Yetkin ile, The İznik Tile Kiln Excavations (The Second Raund: 1981-1988), İstanbul 1989

Kitapları

Osmanlı Devrinde Kütahya Çinileri, İstanbul 1949.

Edirne'de Osmanlı Devri Abideleri, İstanbul 1949.

Türk ve İslam Sanatı, liselerin son sınıfları için Ders Kitabı, İstanbul 1959,

Turkish Arts, Seljuks and Attoman Carpets, Tiles and Miniature Paintings, İstanbul 1961.

Türk Sanatı, Selçuklu ve Osmanlı Halıları, Çini ve Minyatür Sanatı, İstanbul 1961.

Anadolu'da Türk Çini Keramik Sanatı, İstanbul 1965.

Türkische Fliesen und Keramik in Anatolien, İstanbul 1965.

E,dirne'de Türk Mimarisinin Gelişmesi; TTK Yayınları, Ankara 1965

Turkish Art and Architecture, London 1971, New York 1972

Selçuklu Sanatı Bibliyografyası, İstanbul 1971

Türk Halı Sanatı, İstanbul 1972

Türk Sanatı I, İstanbul 1972

Türk Sanatı II, İstanbul 1973

Kıbrıs'ta Türk Eserleri, Ankara 1975

Türk Sanat Tarihi, Ankara 1976

Yüzyıllar Boyunca Türk Sanatı - 14. yüzyıl, (Hazırlayan ve Mimari, Çini, Keramik, Halı, Minyatür Bölümleri), Ankara 1977

Kırım ve Kuzey Azerbaycan'da Türk Eserleri, İstanbul 1979

İstanbul Üniversitesi – Kuruluş, Tarihçe, Teşkilat- , İstanbul 1983

Türk Sanatı, İstanbul 1984

Türk Sanatı I-II, İstanbul 1984

- Osmanlı Devri Mimarisi, İstanbul 1986
 Türk Halı Sanatının 1000 Yılı, İstanbul 1987
 Fünunü'l-Türk ve Amairuhum (Arapçaya Tercümesi: Ahmed Muhammed İsa), İstanbul 1987
 Mimar Sinan Hayatı ve Eserleri, Ankara 1988
 One Thousand Years of Turkish Carpets, İstanbul 1988.
 Türk Sanatı, Başlangıcından Beylikler Devri Sonuna Kadar, Cilt: I-II, Ankara 1990.
 Anadolu'da ilk Türk Mimarisi, Ankara 1991.
 Mimar Sinan, Ankara 1992
 Türk Sanatı El Kitabı (İslam Öncesi, Sanat, Mimari, Halı, Kumaş, Çini, Keramik, Minyatür), İstanbul 1993
 Türkiye'de Avusturyalı Sanat Tarihçleri ve Sanatkarlar, Österreichische Kunststhistorikerund Künstler In Der Türkei, İstanbul 1993
 Türk Cumhuriyetleri Mimarlık Abideleri; Türksöy Yayınları, Ankara 1996
 Emin Bilgiç Hatıra Kitabı, IRCICA Yayınları, İstanbul 2000
 Sanat Tarihi, Edebiyatı Ve Musikisiyle Kıyım; Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2003
 İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tezleri (1920 – 1946), İsar Vakfı Yayınları, İstanbul 2004
 Turkish Art and Architecture; Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2004
 Türk Halı Sanatının Bin Yılı; İnkılap Kitabevi, İstanbul 2005
- Ansiklopedi Maddeleri**
 İslam Ansiklopedisi
 Mihrap 1958
 Minber 1959
 Mukarnas 1959
 Ribat 1963
 Samerra 1964
 Seccade 1964
 Sinan 1966
 Türk Sanatı 1967
 Encyclopaedia of Islam
 Khayr al din 1974
 Türk Ansiklopedisi
 Selimiye Camii (Edirne)
 Selimiye Kışlası ve Camii
 Seramik
 Sultan Selim Camii
- Makaleleri**
 “Osmanlı Mimarisinin Gelişimi ve Bizans”, İstanbul, Sayı: 39, İstanbul 1945, s.11
 Osmanlı Sanatında Dış Görünüş ve Mekan Meselesi”, İstanbul, Sayı:42, İstanbul 1945
 Osmanlı Mimarisinde Ağırlık Karşılama Sistemleri”, İstanbul, Sayı:49, İstanbul 1945
 Macaristan'da Türk Devri Abideleri”, Tarih Dergisi, C:1, Sayı:2, İstanbul 1950, s.325-345
 Türk Halılarında Hayvan Postu Motifleri”, Fuat Köprülü Armağanı, İstanbul 1953, s.31-36

- Türkische Miniature Malerei Am Hote Mehmed des Eroberers in İstanbul”, Art Orientalis, I, Michigan 1955, s.76-85
 Büyük Eserler”, TTOK Belleteni, No.163, İstanbul 1955. s.12
 Anadolu Şehirlerinin Gelişmesi ve Abidelerin Durumu”, Türk Yurdu, No.262 İstanbul 1956, s.274-276; 353-354
 Sanat Eserlerine Dayanan Yeni Bir Araştırma Yolu ile Türk Tarihini Aydınlatma”, V. Türk Tarih Kongresi ve Kongreye Sunulan Bildiriler, Ankara 12-17 Nisan 1956, Ankara 1960, s.452-453
 Yunanistan ve Helen Fikri (Megalo Idea)”, Ölçü, Haziran 1957, s.8-11
 Selçuklu Devlet Adamı Mübarizüddin Ertokuş Tarafından Yapıtılan Abideler”, İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi, Cilt2, Cüz: 1, İstanbul 1957, s.97 -111
 Doğu Anadolu'da Karakoyunlu Kümbetleri”, Yıllık Araştırmalar Dergisi, Sayd, Ankara 1957,s.105-113
 Tabriser Künstler am Hofe der Osmanischen Sultans in Istanbul”, Anatolia, Sayı:III, Ankara 1958,s.19-20.
 Archivalen zur Geschichte der Osmanischen Baukunst im 16 und 17b jhdts in Topkapı Serai Archiv zu İstanbul”, Anatolia, Sayı:III, Ankara 1958, s.19-20
 “Aus der Welt der İslamischen Kunst, Festschrift für E. Kühnel”, İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi, Cilt Cüz: İstanbul 1960, s.
 “Notes on a Journey to Eastren Anatolia in June 1959”, First International Congress of Turkish Arts, Ankara 19th-24th Oct. 1959, Communications Presented to the Congress,Ankara 1961, s.23-25.
 1959 Haziranında Bir Doğu Anadolu Gezisinden Notlar”, Milletlerarası Birinci Türk Sanatları Kongresi Ankara 19-24 Ekim 1959, Kongreye Sunulan Tebliğler, Ankara 1961, s.26-27
 Die Frage der Osmanischen Palasttepiche”, First International Congress of Turkish Arts, Ankara 19th-24th Oct. 1959, Communications Presented to the Congress, Ankara 1961,s.25-27
 Osmanlı Saray Halıları Meselesi”, Millet/erarası Birinci Türk Sanat/an Kongresi Ankara 19-24 Ekim 1959, Kongreye Sunulan Tebliğler, Ankara 1961, s.28-33
 Diyarbakır Sarayı Kazısı ilk Rapor”, Türk Arkeoloj Dergisi, Cilt XI, Sayı:2, Ankara 1961, s.10-18
 Türk Kültürünün Değerlendirilmemiş Kaynakları”, Türk Kültürü, Cilt I, Sayı:1, Ankara 1962, s.39-40.
 Fatih Devri Abideleri”, Türk Sanatı Tarihi - Araştıfma ve incelemeleri, Sayı:1, İstanbul 1962, s.13-30
 Erster Bericht über Die Ausgrabung Des Palastes Von Diyarbakır”, İstanbuler Mitteilungen, 12, Tübingen 1962, s.115-128
 Ein Anatoliseher Tiertteppich Vom Ende Des 15 jhdts”, Beitrage Zur Kunst Asiens in Memoriam Ernst Diez, İstanbul 1963, s.173-181
 Yeni Araştırmalarda Türk Saray ve Köşklerrinin Yeri”, Türk Kültürü, Cilt 1, Sayı:3, Ankara 1963, s.23-28
 Ortaçağda Türkler'in ileri Bir Sosyal Yardım Müessesesi: Kervansaraylar”, Türk Kültürü,Cilt 1, Sayı:5, Ankara 1963, s.26-30

- Ortaçağın En Eski Yatılı İlim ve Kültür Müesseseleri”, Türk Kültürü, Cilt I, Sayı:12, Ankara 1963, s.34-43
- Venedik’te Toplanan İkinci Beynelmîl Türk Sanatları Kongresinden İlk Notlar”, Türk Kültürü, Cilt II, Sayı:15, Ankara 1964, s.49-50
- Büyük Türk Kahramanı Kültüğü’nün Heykelinin Bulunması Dolayısıyla: Türkler’de Arma Sanatı”, Türk Kültürü, Cilt II, Sayı:16, Ankara 1964, s.40-47
- Kıbrıs’ta Türk Eserleri” Türk Kültürü, Cilt ii, Sayı:16 Ankara 1964, s.15-21
- İslam Minyatür Sanatının Doğmasında ve Gelişmesinde Türkler’in Rolü”, Türk Kültürü, Cilt I, Sayı:17, Ankara 1964, s.118-125
- Tarih Boyunca Türk Öğretim Müesseseleri”, Türk Kültürü, Cilt I, Sayı:18, Ankara 1964, s.34-43
- Azerbaycan’da Türk Abideleri”, Türk Kültürü, Cilt I, Sayı:19, Ankara 1964, s.59-65
- Beynelmîl Türk Sanatları Üzerinde Düşünceler”, Türk Kültürü, Cilt I, Sayı:20, Ankara 1964, s.33-39
- Sovyet ve Çin İdaresi Altındaki Memleketlerde Türk Sanat Eserleri”, Türk Kültürü, Cilt I, Sayı:2, Ankara 1964, s.118-125
- Tarih Boyunca Türk Ordusuna Ait Tasvirler”, Türk Kültürü, Cilt I, Sayı:22, Ankara 1964, s.75-87
- Türklerde Arma Sanatı, Türk Kültürü, Sayı:16, Ankara 1964, s.40-41
- Türk Arkeolojisiyle İlgili Araştırmaların Durumu”, Türk Kültürü, Cilt II, Sayı:24, Ankara 1964, s.35-39
15. Yüzyıl Sonunda Hayvan Motifli Bir Anadolu Halısı”, Türk Kültürü Araştırmaları, Yıl:1, Sayı:1, Ankara 1964, s.95-103
- Kurt Erdmann, Türk Sanatı ve Kültürünün Aynı Zamanda Enstitümüzün Büyük Kaybı”, Türk Kültürü, Cilt III, S:26, Ank. 1964, s.51-52
- İznik’te Sultan Orhan İmaret Camii Kazısı”, Sanat Tarihi Yıllığı, Sayı:1, İstanbul 1965, s.16-39
- Die Seldscukischen Fliesen im Museum Von Antalya”, Cultura Turcica, Vol:II, N.2, Ankara 1965, s.153-178
- Stand der mit der Türkischen Archaeologie Zusammenhängenden Forschungen”, Cultura Turcica, Vol:II, N.2, Ank. 1965, s.261-266
- Edirne’de Türk Mimarîsinin Gelişmesi”, Edirne Armağan Kitabı, Ankara 1965, s.223-232
- Seldscukische und Osmanische Teppich-Kunst”, Türkische Kunst, Darmstadt 1965, s.49-152
- Türk Sanatının Bütünlüğü ve Devamlılığı”, Konferanslar I, 1964. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara 1965, s.58-87
- Die Ausgrabung des Palastes von Diyarbakır”, Atti Del Seconda Congresso Internazionale di Arte Turca, Napoli 1965, s.13-29+X Taff
- Kırım’da Türk Eserleri ve Mimar Sinan’ın Yaptığı Camii”, Türk Kültürü, Cilt III, Sayı:28, Ankara 1965, s.229-240
- Kırmızı Hamurlu İlk Osmanlı Keramikleri (Milet İşî Denilen Keramikler)”, Türk Kültürü, Cilt III, Sayı:30, Ankara 1965, s.391-399
- Türk Çini ve Seramik Sanatı Araştırmalarında Son Gelişmeler”, Türk Kültürü, Cilt III, Sayı:31, Ankara 1965, s.492-493

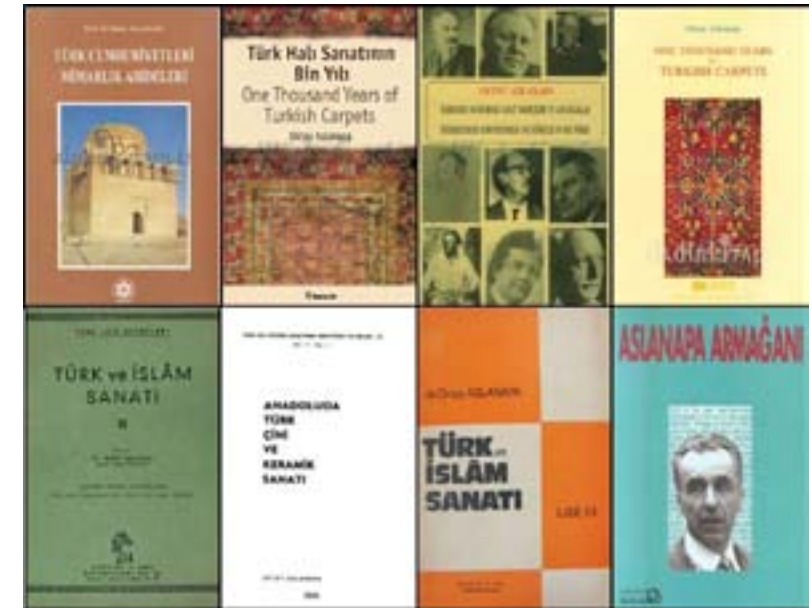
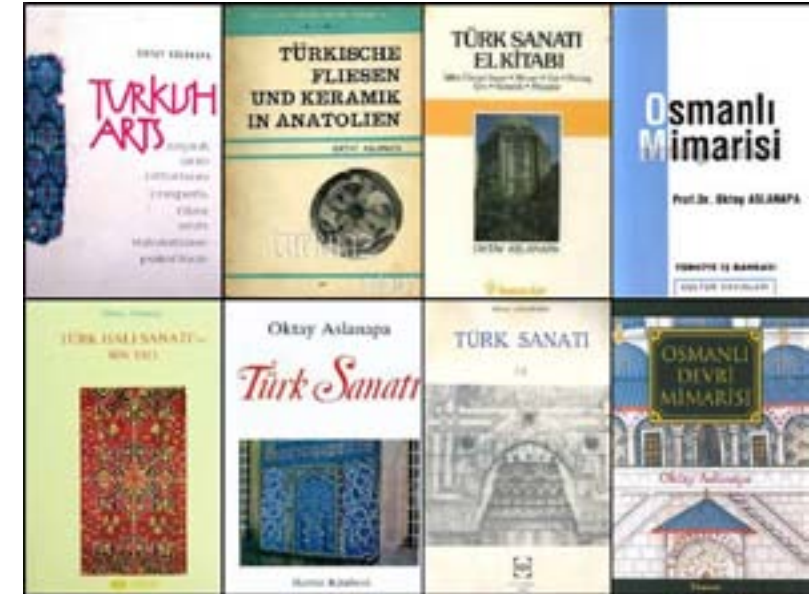
- Eski Türk Çini Fırınları”, Türk Kültürü, Cilt III, Sayı:36, Ankara 1965, s.977-984
- Atatürk ve Sanat”, Türk Kültürü, Cilt I, Sayı:37, Ankara 1965, s.111-113
- Kayseri’de Keykubadiye Köşklü Kazısı”, Türk Arkeoloji Dergisi, Cilt XIII, Sayı:1, Ankara 1965, s.19-40
- Antalya Müzesinde Bulunan Selçuklu Çinileri”, Reşit Rahmeti Arat İçin, Ankara 1966, s.5-25
- Türk Sanatı Öğretiminin Yolları ve Gayeleri”, Türk Kültürü, Cilt IV, Sayı:40, Ankara 1966, s.365-366
- Yunanistan’da Türk Eserleri ve Türkler’in Durumu”, Türk Kültürü, Cilt IV, Sayı:41, Ankara 1966, s.477-486
- Rodos’ta Türk Eserleri”, Türk Kültürü, Cilt IV, Sayı:42, Ankara 1966, s.531-541
- Gençliğin Millî Kültür ve Sanatla İlgisi”, Türk Kültürü, Cilt IV, Sayı: 43, Ankara 1966, s.583-584
- Bir Mektubun Düşündürdükleri”, Türk Kültürü, Cilt IV, Sayı:43, Ankara 1966, s.61
- Keramikofen und Figürliche Keramik aus Kalehisar”, Anatolica i, Leiden 1967, s.135-142
- Excavations for the Queyqubadiye Vilâs”, Journal of The Regional Cultural Institute, Vol:1,2 Tehran 1967, s.7-24
- Kalehisar’da Bulunan Mimari Eserler”, Sanat Tarihi Yıllığı, Sayı:II, İstanbul 1968, s.1-15
- İznik Kazılarında Ele Geçen Keramikler ve Çini Fırınları”, Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri, Sayı:2, İstanbul 1969, s.62-73
- Pottery and Kilns From the İznik Excavations”, Forschungen zur Kunst Asiens in Memoriam Kurt Erdmann, İstanbul 1969, s.140-146
- Bursa Yenişehir’de Reyhan Paşa’nın 734 (1333) Tarihli Mezartaşı ve Lahdi”, Sanat Tarihi Yıllığı, Sayı:III, İstanbul 1970, s.59-69
- Turkish Ceramic Art”, Archaeology, 24/3, New York 1971, s.209-220
- Malazgirt Savaşı’na Kadar Türk Sanat Eserleri”, Türk Kültürü, Cilt IX, Sayı:106, Ankara 1971, s.795-809
- 1970 Temmuz Van Ulu Camii Kazısı”, Sanat Tarihi Yıllığı, Sayı:IV, İstanbul, 1971, s.1-17
- Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan Zamanından Kalan Eserler”, Türkiyat Mecmuası, Sayı: XVII, İstanbul 1972, s.21-23
- Türk Sanatının Yeniden Değerlendirilmesi Yolunda Gerçekler”, Türk Kültürü, Cilt X, Sayı:113, Ankara 1972, s.1-7
- Şehircilik Yolunda Hayaller ve Acı Gerçekler”, Türk Kültürü, Cilt X, Sayı:115, Ankara 1972, s.21-26
- Tarih Boyunca Türk Ordusuna Ait Tasvirler”, Türk Kültürü, Cilt X, Sayı:118, Ankara 1972, s.172-185
- Dumlupınar Anıtının Acıklı Hikayesi” Türk Kültürü, Cilt X, Sayı:118, Ankara 1972, s. 227-232
- Kazısı Tamamlandıktan Sonra Van Ulu Camii”, Sanat Tarihi Yıllığı, Sayı:V, İstanbul 1973, s.1-27
- Türk Sanatı Araştırmalarının Gelişmesi”, Cumhuriyetin 50. Yılı Armağanı, Ankara 1973, s.121-127
- A Metal Object Bearing the Inscription of the Safavid Shah Suleyman”, Journal of the Regional Cultural Institute, Vol:IV, No:3-4, Tehran 1973, s.143-145

- Türk Denizciliği ve Selçuklu Tersaneleri (Sallarla Rumeliye Geçiş Ancak Bir Efsanedir)", Türk Kültürü, Cilt XIII, S:146, Ankara 1974, s.69-77
- Die Letzten Grabungsergebnisse zur Entwicklung der Türkischen Keramik in Anatolien", Keramos, 64, Köln 1974, s.23-33
- Kıbrıs'daki Türk Sanat Eserleri (Kıbrıs'daki Türk Eserleri ve Bugünkü Durumları ve Değerlendirilmesi Hususundaki Rapor, 27 Eylül 1974)", Kültür ve Sanat, Sayı:3, Ankara 1974, s.4-13
- İlk Türk Camileri", Türk Kültürü, Cilt XIII, Sayı:153-155, Ankara 1975, s.301-317
650. Fetih Yıldönümünde Bursa", Türk Kültürü, CiltXIV, Sayı:162, Ankara 1976, s.13-19
- Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümünün Kuruluşunun Otuzuncu Yıl Dönümü", Sanat Tarihi Yıllığı, Sayı:VI, İstanbul 1976, s.1-23
- Önsöz", İsmail Hakkı Uzunçarşılı'ya Armağan, Ankara 1976, s.9-11
- Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın Kısa Hal Tercümesi", İsmail Hakkı Uzunçarşılı'ya Armağan, Ankara 1976, s.12-19
- Türk Sanatı", Türk Dünyası El Kitabı, Ankara 1976, s. 550-666
- Türk Sanatı Araştırmalarında Albert Gabriel'in Yeri", Türk Kültürü, Cilt XV, Sayı:174, Ankara 1977, s.21-23
- Sanat ve Kültür Mirasımıza Saygı", Kubbealtı Akademi Mecmuası, YII:7, Sayı:1, İstanbul 1978, s.27
- Tarihi Türk Eserlerinin Bugünün Sanatındaki Yeri", Türk Kültürü, Cilt XVI, Sayı:190, Ankara 1978, s.15-18
- The Timurid and Herat Bookbindings With Original Inscriptions in the Libraries of İstanbul", Fifth International Congress of Turkish Art, Budapest 1978, s.91-92
- The Art of Bookbinding", The Art of The Book in Central Asia, Paris 1979, s.59-93
- İstanbul Darülfünun ve Üniversite Binaları Tarihçesi", İstanbul Üniversitesi Bülteni, Sayı:13, İstanbul 1980, s.32-38
- Rüstem Paşa Camii", Sanat Dünyamız, Sayı:18, İstanbul 1980, s.2-6
- Balkanlar'da Türk Mimari Eserleri", Türk Kültürü, Cilt XVIII, Sayı: 207/208, Ankara 1980, s.100-107
- Tunus'ta Cerbe Adası Büyük Burcunun Fetih Kitabesi ve Mimarisi", Türk Kültürü, Cilt XIX, Sayı:217, s.107-110
- Atatürk'ten Bu Yana Avusturyalı Sanat Tarihçileri ve Sanatçıların Türkiye'deki Çalışmaları ve Eserleri", Türk Kültürü, Cilt XIX, Sayı: 222, Ankara 1981, s.421-429
- Les Etudes sur l'Art Turk Dans les Annees de la Naissance d'Atatürk et les Developpements Ulterieurs", Revue des Etudes Islamiques, Paris 1981
- Les Relations Culturelles et Artistiques Turc-Italiennes", Atti Del Simposio Di Studi Per Uno Sviluppo Scientifico dei rapporti Italo-Turchi, Cagliari 1981, s.157-169
- Kütahya Keramikleri", Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılma Armağan, Kütahya, İstanbul 1981-1982, s.69-82
- Tarihi Türk Eserlerinin Bugünün Türk Sanatındaki Yeri", Boğaziçi, Sayı:5, İstanbul 1982, s.14-16
- Topkapı Sarayında Kalmış Bazı Kale Anahtarları", Sanat Tarihi Yıllığı, Sayı:XI, İstanbul 1982, s.13-27

- Osmanlı Devri Cild Sanatı", Türkiyemiz, Sayı:38, İstanbul 1982, s.12-17, İng. Özet, s.43 vd
- Kuruluşu, Gelişmesi ve Dertleriyle İstanbul", Türk Edebiyatı, Sayı:115, İstanbul 1983, s.20-21
- Osmanlı Minyatürlerinin Üslubu", Kaynaklar, Sayı:1, İstanbul 1983, s.65-68
- 1981 İznik Çini Fırınları Kazısı ve Sondajları ile Yüzey Araştırmaları", IV. Kazı Sonuçları Toplantısı, Ankara 1983, s.419-422
- Türk Halı Sanatı., Konya, Ankara 1984, s.23-33
- Atatürk'ten Bu Yana Avusturyalı Sanat Tarihçilerinin Türkiye'deki Faaliyetleri", Erdem, Sayı:2, Ankara 1985, s.501-510 – 511-516 Alm
- Sanat Dünyamızda Ekrem Hakkı Ayverdi ve Eserleri", Türk Kültürü, CiltXXIV, Sayı:266, Ankara 1985, s.23-27
- İznik Çini Fırınları 1984 Çalışmaları", VII. Kazı Sonuçları Toplantısı, Ankara 1986, s.637-650
- İznik Çini Fırınları Kazısı Çalışmaları", Eski Eserler ve Müzeler Bülteni, Sayı:5, Ankara 1986, s.25
- Early Ottoman Carpets ", Oriental Carpet and Textile Studies, C.II, London 1986, s.67-73
- Atatürk'ün Kültür ve Sanat Faaliyetleri", Erdem, Sayı:6, Ankara 1987, s.741-747
- Türk Minyatür Sanatının Gelişmesi", Erdem, Sayı:6, Ankara 1987, s.851-865
- İznik Çini Fırınları 1985 Çalışmaları", VIII. Kazı Sonuçları Toplantısı, Ankara 1987, s.315-330
- Osmanlı Devri Keramik Sanatı", Ant/ka, Sayı:27, İstanbul 1987, s.4-8
- Türk Halı Sanatı", Erdem, Sayı:7, Ankara 1987, s.99-109
- Türk Mimarisinin Bütünü içinde Mimar Sinan", I. Kayseri Kültür ve Sanat Haftası, Ankara 1987, s.62-63
- Tappeti Turchi Nella Pittura Italiana", Quaderni di İstanbul, Bologna 1987, s.57-73
- Manisa Muradiye Camii", Kültür ve Sanat, Sayı:1, Ankara 1988, s.8-10
- İznik Çini Fırınları Kazısı 1986 Çalışmaları", IX. Kazı Sonuçları Toplantısı, Cilt 2, Ankara 1988, s.329-349
- Polonya Krakovi Müzesi'nde Osmanlı Kitabeleri", Türk Kültürü, CiltXXVI, Sayı:297, Ankara 1988, s.10-11
- Manisa Sultan Camii", Prof. Dr. Yaşar Önen'e Armağan, Ankara 1988, s.19-31
- Kuzey Azerbaycan'da Türk Eserleri", Türk Kültürü, S:305, Ankara 1988, s.9-30
- Osmanlı Devri Keramik Sanatı Araştırmalarında Yenilikler", Kültür ve Sanat, Sayı:3, Ankara 1989, s.5-8
- İznik Kazılarında Göre Osmanlı Keramik Sanatı", Kültür ve Sanat, Sayı:4, Ankara 1989, s.5-9
- Mimar Sinan'ın Medreseleri", VI. Vakıf Haftası, Ankara 1989, s.201-212
- Kubbe EI-Sahra'da Osmanlı Devri Tamirleri", Sanat Tarihinde Doğudan Batıya Ünsal Yücel Anısına Sempozyum, İst. 1989, s.15-18
- Bugünkü Türk Sanatının Kurucusu Fatih Sultan Mehmed", Tarih Boyunca İstanbul, İstanbul 1989, s.11-18
- Türk Keramik Sanatı Tarihine Genel Bir Bakış", Hürriyet Gösteri, Sayı:106, İstanbul 1989, s.14-18

- İznik Çini Fırınları Kazısı 1987 Yılı Çalışmaları”, X. Kazı Sonuçları Toplantısı, Ankara 1989
- Turkish Pottery in the Ottoman Period”, Arts The Islamic World, Vol:5, No:2, s.100-103
- İnegöl İshak Paşa Camii ve Külliyesi”, Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi, S:4, İstanbul 1989, s.16-17
- İznik Çini Fırınları Kazısı 1988 Yılı Çalışmaları”, XI. Kazı Sonuçları Toplantısı, Cilt:2, Ankara 1990, s.363-370
- İslam Bilim ve Sanatının Avrupa'ya Etkileri”, Kültür ve Sanat, Sayı:7, Ankara 1990, s.5-9
- Tarih ve Sanat” Tarih Metodolojisi ve Türk Tarihinin Meseleleri Kolokyumunu, Fırat Üniversitesi Yay., Elazığ 1990, s.103-104
- Türk Sanatına Hizmet Eden Yabancı İlim Adamları”, Sanatsal Mozaik s.9 (1996), s.16-23
- İznik Çini Fırınları Kazısı 1988 Yılı Çalışma Raporu”, Höyük, Sayı:1, Ankara 1991, s.131-134
- Anadolu'da Türk Keramik Sanatı”, Erdem, Sayı:15, Ankara 1991, s.871-876.
- İznik Çini Fırınları Kazısı 1989 Yılı Çalışmaları”, XII. Kazı Sonuçları Toplantısı, Cilt:2, Ankara 1991, s.383-400
- İznik Çini Fırınları Kazısı 1990 Yılı Çalışmaları”, XII/. Kazı Sonuçları Toplantısı, Cilt:2, Ankara 1992, s.443-456
- Türk Kültürünün Kaynakları ve Gelişmesi, Erdem, S:17, Ankara 1992, s.517-522
- Orta Asya'da Cilt Sanatı”, Lale, Haziran 1992, Ankara, s.25-35
- İznik Çini Fırınları Kazısı 1991 Yılı Çalışmaları”, XLV. Kazı Sonuçları Toplantısı Cilt:2, Ankara 1993, s.475-494
- İstanbul Darülfünunu ve Üniversite Binalarının Tarihçesi”, 4. Boyut, Sayı:4, İstanbul 1993, s.26-28
- İslamiyetten Sonra Türk Sanatı”, Başlangıcından Günümüze Türk Sanatı, Ankara 1993, s.65-112
- Anadolu Selçukluları Mimari Sanatı”, Başlangıcından Günümüze Türk Sanatı, Ankara 1993, s.113-162
- Beylikler Devri Mimari Sanatı”, Başlangıcından Günümüze Türk Sanatı, Ankara 1993, s.163-184
- Osmanlı Devri Mimari Sanatı”, Başlangıcından Günümüze Türk Sanatı, Ankara 1993, s.185-238
- Diyarbakır'da Artuklu Sarayı”, III. Milli Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Semineri Bildirileri, Konya 1994, s.7-9
- Manisa'da Saruhan Beyliğine Ait Mimari Yapılar”, Manisa, İzmir 1995, s.78-82
- Fatih Sultan Mehmed Zamanındaki Mimari Eserler”, İstanbul Armağanı I Fetih ve Fatih, İstanbul 1995, s.143-152
- Orta Asya Cilt Sanatı”, Erdem, S.20, Ankara 1995, s.505-517
- Diyarbakır'ın Kazıdan Sonra Unutulan Artuklu Sarayı, Kültür ve Sanat, Sayı:31, Ankara (1996), s.10-11¹

¹ Altun, Ara; Prof. Dr. Oktay Aslanapa ve Türk Sanatı Araştırmalarına Katkıları, Aslanapa Armağanı, İstanbul, 1996, 11-23.

BAYBURT/AYDINTEPE GÜMÜŞDAMLA KÖYÜ CAMİİ VAAZ KÜRSÜSÜ

Haldun ÖZKAN

Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Sanat Tarihi Bölümü
hozkan@atauni.edu.tr

Öz

Anadolu köylerinde özellikle XVIII-XIX yüzyıllarda inşa edilen camiler başkentin özelliklerinden uzakta, geleneğe bağlı yöresel özelliklerle şekillenmiş eserlerdir. Bölgesel özellikler sadece camilerin plan, mimari, süsleme ve malzemesinde değil, aynı zamanda cami içerisindeki litürjik eserlerde mihrap, minber, vaaz kürsüsü gibi elemanlarda da görülür. Camilerin mihrap ve minberden sonra gelen önemli litürjik elemanlarından biri de vaaz kürsüleridir. Ceviz ağacından yapılan Gümüşdamla Köyü Camisi'nin vaaz kürsüsü, geometrik, bitkisel motifler, Kur'an-ı Kerim, ibrik, selvi ağacı ve terazi gibi motiflerle bezenmiştir. Ayrıca vaaz kürsüsünün üzerinde yapım tarihi ve usta ismi bulunması önemli bir ayrıcalıktır.

Anahtar Kelimeler: Bayburt, Geleneksel, Osmanlı, Cami, Vaaz Kürsüsü

Gümüşdamla Village Mosque Pulpit of Bayburt/Aydintepe

Abstract

The mosques built in Anatolian villages, away from capital city, specifically around xviii-xix centuries were shaped by tradition and regional aspects. The features of local mode can be seen not only the plan, architecture, ornaments, and materials used, but also in liturgical architecture elements, altar, pulpit and preaching pulpit of the mosques. After altar and pulpit, one of the most important liturgical elements is preaching pulpit. Gümüşdamla village Mosque preaching pulpit is important with its date and the name of the person, yet, it is also a work of art worth introducing with the carvings of Holly Qur'an, ewer, cypress tree and scales motif on it.

Keywords: Bayburt, Traditional, Ottoman, Mosque, Preaching pulpit

Anadolu köylerinde özellikle XVIII-XIX yüzyıllarda inşa edilen camiler başkentin özelliklerinden uzakta geleneğe bağlı kalarak, yöresel özelliklerle şekillenmiş ve dönemi içerisinde mimari ve süsleme bakımından önem taşıyan eserler arasındadırlar. Yöresel özellikler sadece camilerin plan, mimari, süsleme ve malzemesinde değil, aynı zamanda cami içerisindeki litürjik mimari elemanlarda mihrap, minber, vaaz kürsüsü gibi elemanlarda da görülür. Vaaz Kürsüleri konusunda genellikle İstanbul, Edirne Bursa gibi Osmanlı'ya başkentlik yapmış şehirlerdeki Osmanlı camilerinin vaaz kürsüleri ışığında değerlendirme yapılırken, bizim bu çalışmadaki amacımız üzerinde

